

The background of the entire cover is a vibrant photograph of a field of white daisies with yellow centers. The flowers are in various stages of bloom, some in sharp focus and others blurred in the foreground and background. A single bee is captured in mid-flight in the center of the image, against a clear blue sky with soft, wispy white clouds. The overall composition is bright and cheerful, evoking a sense of spring and nature.

ISSN 1849-9775

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT
SPLIT, MAREC 2018, LETO XXVI. ŠT. 202

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT

GLASILO FINANCIRA URAD ZA
NARODNE MANJŠINE VLADE
REPUBLIKE HRVAŠKE

zanj Mag. Cveto Šušmelj

NASLOVNICA

Aleksander KAVČNIK
"Pomlad je tu"

UREDNIKA

Vera HRGA

UREDNIŠKI ODBOR

Cveto ŠUŠMELJ
Nadežda ETEROVIĆ
Ivan KOSMOS

LEKTORICE IN PREVAJALKE

Vera HRGA
Dada ŠANTIĆ
Ana MATUSINOVIĆ

PRIPRAVA IN TISK

DES - Split
www.des.hr

NATISKANO

380 izvodov

RAZPORED AKTIVNOSTI

Ponedeljek: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR
Torek: od 18.00 - 21.30 DOPOLNILNI POUK
Sreda: od 17.30 - 19.30 KLEKLJANJE ČIPKE
Četrtek: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR
Petek: od 18.00 - 20.00 DRAMSKO LIT. URICE
Sobota: od 10.00 - 12.15 DOPOLNILNI
POUK IN OTROŠKE DELAVNICE

Uradne ure tajnice:

Vsak dan razen sobote, nedelje in praznikov od
8.00-12.00 ure

Društveni prostori so odprti vsak dan razen sobote,
nedelje in praznikov od 8.00-12.00 ure

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO TRIGLAV SPLIT

Šibenska 3, 21000 SPLIT, HRVAŠKA
Tel: 021 343 137, Fax: 021 321 434
Uradni mobilni: 091 150 44 98

E-mail: slovensko.drustvo.triglav@st.t-com.hr

www.triglav-split.hr

VSEBINA

Načrtovane aktivnosti

IZ ŽIVLJENJA DRUŠTVA

1. Slovenski kulturni praznik v Splitu
 - Iz dveh dežel
 - Tebi, dragi naš poet
 - Prešernovi dnevi in slikarji
 - Pri Lipi s Prešernom
2. Novemu letu naproti
3. Prva seja sveta vlade RS za Slovence po svetu

KEKCI

1. Pomlad je tu
2. Živahno, edukativno, delovno in veselo

UTRINKI, ŠALE, RECEPTI

1. Mednarodni dan materinščine
2. Napotnik, Prešeren in Netka
3. Prešernovi nagrajenci
4. Meštrović v Ljubljani
»Vsa ustvarjalnost izvira iz erotike.«
5. Evropsko leto kulturne dediščine
6. Pleteršnikova domačija Pišece
Vabilo: Moja hiša je tvoj dom
7. Diabetična noga – še vedno medicinski izziv ?
Dr. Vilma Uršič Rovar
8. Snežni tunel v Planici
9. Ob veliki noči – velikonočni kruh

OSMRTNICE

VELEPOSLANISTVO REPUBLIKE SLOVENIJE NA HRVAŠKEM

Alagovićeva 30, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: (+) 3851 6311 000, Fax: (+) 3851 61 77 236
Elektronska pošta: vzg@gov.si
Spletni naslov: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>
Uradne ure so od ponedeljka do petka od 8.00 do 16.30.

Konzularni oddelek Veleposlaništva:
Tel: (+) 3851 631 1014, Fax: (+) 3851 468 0387
Uradne ure so ob ponedeljkih, sredo in petkih od 9.00 do 12.00.

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE v Splitu

Istarska 9, 21000 Split, Hrvatska
Tel/Fax: (+) 385 21 389 224
Elektronska pošta: generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
G. Branko Roglič, častni generalni konzul

Uradne ure konzulata so od ponedeljka do petka od 9.00 do 13.00.

NAČRTOVANE AKTIVNOSTI

7. 4. 2018 Koncert MePZ „Triglav“ Split, ŽePZ „La Vita“ Maribor Mestno lutkovno gledališče ob 18:00 uri
14. 4. 2018 Koncert MePZ „Triglav“ Split
15. 4. 2018 Revija PP, MePZ „Triglav“ Split, Prosek-Kontovel, Kulturni dom ob 17:00 uri
- 1-5.5.2018 Planinska sekcija, bivanje na Durmitorju - Črna gora
- 26.5.2018 Koncert MePZ „Triglav“ Split, ŽePZ „Tonja“ Borovnica, Mestno lutkovno gledališče ob 18:00 uri
- 1-2. 6. 2018 Festival „Slobodan Bursać“, samostojni koncert MePZ „Triglav“ Split
15. 6.2018. Koncert MePZ „Triglav“ Split, Varaždin
- 16.06.2018 MePZ „Triglav“ Split, Koncert zamejskih zborov, Šentvid pri Stični
- 17.06.2018 MePZ „Triglav“ Split, Tabor slovenskih pevskih zborov, Šentvid pri Stični

ČIPKARSKA SEKCIJA

- 27.4. – 2.5. 12. slovenski klekljarski dnevi v Žireh
5. – 7.5. Mednarodni praznik cvetja v Splitu
- 6.5. – 7.5 Sejem starih obrti na Voćnem trgu
- 9.5 Razstava ob Dnevu Evrope v Splitu
21. – 24.6 Razstava na 9. Mednarodnem festivalu čipke v Pagu
15. – 17.6 Razstava čipke na 37. festivalu čipke v Idriji

SLIKARSKA SKUPINA

- Maj Slikarska kolonija Turanj 2018
- Junij Slikarska kolonija v Sloveniji

KEKCI

- Marec Obisk Salone – Nove Starine
- April Meštrovićeva galerija – delavnice
- Maj Obisk mavzoleja Otavice
- Predstavitve in nastop s kamišibajem v vrtcu in v OŠ
- Junij Zaključek šolskega leta

V zasluženi pokoj je na začetku leta odšla naša tajnica Ana Matusinović. Na njeno mesto je sedla nova Ana-Ana Božulić.

Panta rei.....vse teče

*Kamen, še ta kamen,
v vodi se obrne,
al' mladost se moja,
nikdar več ne vrne.*

Nikomur.

Tako pač teče naša reka življenja.

Tvoja reka življenja, draga naša Ana, teče naprej, toda teče drugače, umirila se je in te pelje ob novih obalah, vodi v nove zalive, novim izzivom in drugačnim življenjskim radostim naproti.

Bilo je prijetno pluti s tabo, tvoj žametni glas je prijazno umirjal, privabljal in vedril.

Sledovi tvojega pridnega in kvalitetnega dela ostajajo.

Dala si nam veliko in iskrena hvala ti za vse. Ostajaš z nami!

Foto: V. H.

V prostorih društva je 21. februarja održan redni letni občni zbor SKD Triglav Split. Predsednik društva mag. Cveto Šušmelj je podal finančno poročilo za preteklo leto, predsednica Nadzornega odbora Irena Novak pa poročilo nadzornega odbora.

IZ DVEH DEŽEL

PROSLAVA KULTURNEGA PRAZNIKA

Danes je 8. februar, Prešernov dan. Grem na proslavo Slovenskega kulturnega praznika, grem na koncert! Na koncert "IZ DVEH DEŽEL".

Gostujeta Tamara Povh, pianistka in Sausan Hussein, violinistka. Njuno muziciranje pričakujem s posebno radovednostjo. Veselim se, obeta se nekaj novega, zanimivega, mladostnega...

Napotim se v mesto, v Mestno lutkovno gledališče, kjer bomo praznovali Prešernov dan. Hodim, odzdravljam znancem, čeprav nikogar ne "vidim", ker se mi po glavi vrtijo Prešernovi verzi.

Pianistka Tamara Povh in violinistka Sausan Hussein. Foto: D. Povh

V gledališču so skoraj vsi sedeži zasedeni. Sedimo, čakamo. Slovensko - hrvaški živ-žav izpolnjuje dvorano. Na sredini odra samuje klavinova, v ospredju lep cvetni aranžma pleni pogled. Točno ob 18. uri se je z uvodnimi besedami gospe Vere Hrga začela slovesnost. Gospod Cveto Šušmelj, predsednik Društva, je prisrčno pozdravil vse prisotne. Na oder sta stopili lepi, mladi glasbenici v dolgih večernih oblekah. Dočakani sta z aplavzom. Nato je v dvorani nastopila tišina. Tišina, ki pričakuje melodije in približuje skrivnost glasbe.

IN..... ZAŽUBORELI SO MAVRIČNI ZVOKI

Skromna, krhka drža mlade, nasmejane pianistke se je ob dotiku klaviature, kljub neuglaščenemu inštrumentu, spremenila v čudovit spoj njene prirojene muzikalnosti in vere v obnavljajočo se glasbo. Strune na violini njene soustvarjalke so zapele s slepečo tonsko lepoto in osupljivo neprisiljeno gibkostjo. Njuna domišljija je mogočno zavalovila in se niti za trenutek ni prepustila mehkočutnosti. Igrali sta intenzivno in mehko hkrati, napeto in koncentrirano. Nista si dovolili nikakršne ohlapnosti. Skladbe so zvenele kot zvočna impresija, klena, jedrnata in čvrsta. Brez vsake teatralnosti zmerno,

uglajeno in urejeno sta prebujali atmosfero glasbene umetnine, ki se pije kot eliksir. Bleščavo interpretacijo so zaznamovali fokus, čistost in samoumevna umetelnost. Njuna glasbena govorica je bila predana in prešerna, žametna in naravna, preprosta in vizionarska, opojna in popolno umetniško sugestivna. Vzpostavljala je vez med zazrtostjo v notranji svet in zvočnim izbruhom kot prebuditvijo v realni svet. Dotik invencije je razširil resničnost prisluha zvoku, čudesno napolnil prostor in povzročil vibracijo zraka.

Lucidno domišljeno programsko ogrodje izhaja iz kompozicij na slovenske in arabske ljudske teme in predstavlja povezovanje dveh kultur, arabske in slovenske, iz katerih izhaja avtorica glasbe, Sausan Hussein. V manj kot eni uri čarobnega in enovitega glasbenega dogajanja sta nas glasbenici popeljali skozi skrbno domišljen in filigransko natančno izdelan program. Soustvarjalki sta se s pridom ukvarjali z ubrano in kompleksno govorico celote, kar je za gotovo njuna prepoznavna posebnost in kvaliteta.

Glasbenici sta nagrajeni z gromoglasnim aplavzom. Gospod Šušmelj in gospa Hrga sta jima vročila prelepe šopke in se zahvalila za pravljичni koncert.

Odzven tega prelestnega koncerta, polnega ganljivega sija, nisem poslušala z odra, ampak čutila iz sebe same. Znova sem odkrila skrivnost in naravo čiste glasbe, zaradi katere se spontano zaprejo oči in se vsakdo znajde s svojimi mislimi v svojem svetu.

Tako je 8. februarja leta 2018 v Splitu proslavljen Prešernov dan, dan slovenske kulture.

Bil je to čaroben praznik glasbe.

Ana Viktorija Dešković

TEBI, DRAGI NAŠ POET

*O Vrba! srečna, draga vas domača
kjer hiša mojega stoji očeta;
da b' uka žeja me iz tvoj'ga sveta
speljala ne bila, golj'fiva kača. (Soneti nesreče)*

S temi verzi me zvesto, prijazno in snažno v naš dom »Triglav« nenehno vabiš ti, dragi naš poet.

Ko vstopim v veliko dvorano društva, me s portreta vselej toplo gledajo tvoje oči in mi govore, da vedo zakaj sem vstopila.

Da, zaradi tebe, dr. Prešeren.

Tudi danes smo tu zaradi tebe, tebi v čast danes slavimo praznik, tebi, ki si s svojo kleno besedo in odločno mislijo ohranil srce naroda in dokazal, da je kultura tista magična moč, ki pod svojim plaščem objema in spaja narod.

Mešani pevski zbor društva pod vodstvom **Tatjane Kurajica** v uvodu zapoje tvojo nežno podoknico Luna sije in spravljivo Zdravljico.

Tvojega priljubljenega Povodnega moža s pomočjo japonskega uličnega gledališča kamišibaj zrecitira kamišibajkarica **Vera Hrga** in videti je, da so prisotni še kako željni kulturnega dotika v tej novi, do sedaj nepoznani obliki umetnostnega uprizarjanja. Po prekrasni baladi, ob ilustracijah Jelke Reichman, kamišibajkarica **Ana Matusinović** v odličnem dramskem nastopu, ob ilustracijah Zvonka Čoha, pričara sodobno varianto lepe Ljubljankanke Urške, Andreja Rozmana Roze, v kateri zdolgočasena deklica v divjem ritmu rocka na mestni veselici na kraju balade sede manekenu na motor in skupaj z njim, prav tako kot nekoč tvoja domišljava Urška, izgine v valovih Ljubljane.

V PowerPoint prezentaciji se odvrti galerija upodobitev vrste znanih slikarjev in kiparjev, ki so v času od tvoje smrti pa vse do danes poskušali v likovno obliko ujeti tvojo privlačno podobo.

Sekcija amaterskih slikarjev društva tudi letos tebi v čast postavi na ogled svoja dela, s katerimi potrjuje talent in ljubiteljsko samorastništvo ter v tej zvrsti izraža svoja notranja stremjenja. Različne slikarske tehnike, bogastvo barv, prikaz realnih fotografskih pogledov, tokrat tudi zanimivih karikatur nekaterih članov društva, spremna beseda voditelja likovne sekcije **Ivana Kosmosa** in razstava je odprta.

Lep in zanimiv dogodek, zaokrožen z nepogrešljivimi ocvrtimi miškami - fritulami in kozarčkom vina.

Ana Šušmelj

PREŠERNOVI DNEVI IN SLIKARJI

Prešeren/Franc Anžel

Kulturni praznik se v našem društvu praznuje od samega osnutka. Od tega je minilo že kar 26 let in prav tolikokrat smo mi slikarji priredili skupno razstavo v čast velikanu poezije Dr. Francetu Prešernu, oziroma Kulturnemu prazniku Slovenije.

Povprečno se na vsaki razstavi postavi okoli 20 slik, včasih kakšno več, včasih kakšno manj. To pomeni, da smo na teh 26-tih razstavah ponudili na ogled kakšnih 520 slik. Priznati moramo, da je to res impozantna številka.

Na letošnji razstavi, ki je bila odprta 6. februarja v prostorih našega društva, je bilo ponujenih 21 slik sedmih avtorjev. Naš slikar Ivo Tomažin, ki je posebno nadarjen za slikanje portretov in karikatur, se je predstavil z desetimi karikaturami članov našega društva. Poleg že znanih slikarjev se je s sliko JESEN v tehniki tempera prvič predstavila nova članica sekcije **Lidija Stehlik**.

Veselimo se vsakega novega člana slikarske sekcije, zato vabimo vse člane društva, ki so nadarjeni in radi slikajo, da se pridružijo in obogatijo naše razstave.

Ivan Kosmos

Pri Lipi s Prešernom

Tudi letos smo se pridružili praznovanju kulturnega dne v Slovenskem kulturnem društvu Lipa v Dubrovniku. S Povodnim možem v kamišibaju se je predstavila **Vera Hrga**, Urško Andreja Rozmana Roze, pa je izredno doživeto ponazorila predsednica Lipe **Tanja Baletić**. Kratko je kamišibaj, to doslej nepoznano obliko upodobitvene umetnosti, predstavila **Ana Šušmelj**, učenka pouka slovenščine v Splitu, vse prisotne pa je v imenu SKD Triglav Split pozdravil predsednik **Cveto Šušmelj**.

V.H.

NOVEMU LETU NAPROTI

Kot vsa leta do sedaj je naše društvo tudi ob koncu leta 2017 priredilo božično – novoletno druženje. Po pozdravnem govoru predsednika društva SKD Triglav mag. Cvetota Šušmelja je sledil priložnostni program in potem še zakuska. Tudi naša klekljarska sekcija je s predstavljanjem svojih najnovejših del želela prispevati k svečanemu slovesu od starega leta.

Kot vse aktivne sekcije v društvu smo se tudi me veselile uspehov pri ustvarjanju v preteklem letu, obenem pa že snovala načrte za prihajajoče. Predsedniku se lahko zahvalimo za novo veliko stekleno vitrino, v kateri zdaj postavljamo in predstavljamo naše čipke na primeren način. Jaz sem nabavila stojala za nakit, klekljarice pa so pridno klekljale, da je bilo vse pravočasno pripravljeno za razstavo. Naši gosti, članice in člani so si lahko ogledali nakit iz čipk: ogrlice, zapestnice, uhane, prstane, obeske, lasnice, broške, večerne torbice okrašene s čipko, svilene šale, rokavice, novoletne svečnike. Blišč in žive barve so priljubljeni v božičnem in novoletnem vzdušju, zato so naše čipke tokrat to noto povzele z zlatimi in srebrnimi nitmi.

Delček razstavljenih čipk si lahko ogledate na slikah. Za lepe komentarje ob razstavi smo zelo hvaležne in vnaprej se veselimo novih srečanj in razstav.

Tekst in foto: Katica Kaštelan

PRVA SEJA SVETA VLADE RS ZA SLOVENCE PO SVETU

Republika Slovenija namenja posebno skrb ohranjanju narodne identitete in spodbujanju vsestranske povezanosti slovenskih ustanov in posameznikov v tujini z matično domovino. V ta namen je bilo že leta 2007 ustanovljeno stalno posvetovalno telo Svet Vlade Republike Slovenije za Slovence po svetu, ki sodeluje pri oblikovanju politike Republike Slovenije na področju odnosov s Slovenci po svetu.

Za četrtek, 15.2.2018 je bil sklican delovni posvet, ki ga je vodil dr. Zvone Žigon, vodja Sektorja za Slovence po svetu, Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Po uvodnem nagovoru so se kratko predstavili člani sveta, predstavniki slovenskih izseljencev živečih v tujini: dr. Maja Đukanović-Srbija, Cveto Šušmelj-Hrvaška, Emil Kos-Luksemburg, Valerija Perša - Nemčija, Valdeir Vidrik - Brazilija, Mariana Poznič - Argentina, Jure Komar-Argentina, Joseph Valenčič - ZDA, Marjan Kolarič - Kanada, Walter Suber - Avstralija, Frances Urbas - Avstralija, Igor Cesarec - Društvo v tujini izobraženih Slovencev.

Predstavniki in predstavnice iz pristojnih ustanov so tematiko vpeljali s krajšo predstavitevijo teme, pri vsaki od točk so bili člani sveta povabljeni k pripombam, vprašanjem, predlogom. Ob koncu vsake od točke je bilo sprejeto „priporočilo Vladi“ ali „pobuda“.

Delovni posvet je bil sestavljen iz dveh vsebinskih delov. Prvi del je bil posvečen praktičnim vprašanjem z naslednjimi nosilnimi temami:

-Slovenščina, seznanitev z novimi, sodobnimi učbeniki in priročniki, pogovor o usposobljenosti učiteljev, vprašanja, ki se pojavljajo pri pouku slovenščine in

dejavnostmi v zvezi z mladimi v posameznih okoljih, štipendiranje, delovne počitnice....

-Mladi, trženje in komunikacije o slovenske kulture, tradicije in jezika z mlajšimi generacijami v tujini, ohranjanje mlajših generacij v stiku s skupnostjo in s Slovenijo, seznam in kontakti slovenskih medijev v tujini-radio, tisk, bilteni, oddaje, spletne strani, blogi itd.

-Postopki in pogoji za pridobivanje državljanstva Republike Slovenije, pojasnila v zvezi z različnimi načini prijavljanja v državljanstvo oz. pridobivanja le tega. Vprašanja povezana s starostno mejo 36 let za prigrisatve v državljanstvo za tiste, ki imajo le enega slovenskega starša, s pogoji za naturalizacijo (določilo o 5-letnem članstvu v društvu).

-Davčna problematika, problem dvojnega obdavčevanja, prejemanje pokojnin v tujini, obveščanje glede rezidentskega statusa.

-Arhivi, ohranjanje arhivov, povezovanje z Arhivom RS.

Drugi del posveta je bil namenjen tudi nekaterim drugim temam, ki so bile v prispevkih članov izpostavljene:

- predstavniki Slovencev po svetu v Državnem zboru R. Slovenije,

- sodelovanje države z organizacijami civilne družbe v Sloveniji in tujini,

- skrb za slovensko skupnost v tujini preko diplomatsko-konzularnih predstavništev in dr.

Zaključki delovnega posveta so bili posredovani pristojnim ustanovam.

Predsednik Vlade R. Slovenije, in obenem predsednik Sveta, dr. Miro Cerar je sklical 1. sejo Sveta za petek, 16 februarja, v Veliki dvorani Predsedniške palače, v Ljubljani. Na seji so bili poleg članov sveta navzoči člani Vlade, ministri in državni sekretarji. Seja se je začela s predstavitevijo članov sveta, nadaljevala pa s poročanjem o zaključkih delovnega posveta, s poudarkom na dosežkih in ključnih izzivih, s katerimi se soočajo Slovenci v državah kjer živijo.

Po seji smo se člani Sveta v prijetnem druženju pogovarjali s dr. Mirom Cerarjem in njegovimi sodelavci. Bila je to tudi izjemna priložnost, da se člani Sveta med sabo spoznamo in izmenjamo izkušnje.

*Član sveta Vlade RS
za Slovence po svetu
Mag. Cveto Šušmelj*

Z leve proti desni: WALTER SUBER-Avstralija, mag.CVETO ŠUŠMELJ- Hrvaška, dr.MIRO CERAR-predsednik Vlade RS, FRANCES URBAS-Avstralija, GORAZD ŽMAVC-minister

Nova tajnica Ana Božulić

Lep pozdrav,

19.2.2018 sem v SKD Triglav Splitu prevzela mesto tajnice. Urednica Planike in moja ljuba učiteljica slovenščine Vera Hrga me je prosila naj se kar sama v nekaj besedah predstavim.

Moje vezi s Slovenijo niso genetske, čeprav mnogi tako mislijo.

Kot enomesečni otrok sem bila prvič v Sloveniji, ker sem imela določene zdravstvene težave in tam so mi najbolj lahko pomagali. Ljubezen se je nadaljevala do mojega 18 leta, ko sem odšla v Slovenijo na študij.

Rojena sem 10.03.1979 v Splitu Mirjani in Daliborju. Osnovno in srednjo šolo sem končala v Splitu.

Doštudirala nisem, a sem v Ljubljani živela 15 let, od 1997 do 2012. Raziskovala sem in veliko potovala, voluntirala in delala na različnih pozicijah. To so bila moja najlepša leta, čeprav sem morje res zelo pogrešala. To res lahko potrdim sedaj, ko sem zadnjih 6 let spet v Splitu.

Moji straši poleg mene imajo še Vedrano, ki je poročena in nam je podarila Roka, Marieto in Tonča-Jereta. Te tri male osebe so spremenile moje življenje in so vsaj 50 % odgovorne za mojo odločitev, da se vrnem domov! Spodobi se omeniti babico Franko, ki šteje 95 let!

Moja področja delovanja in interesov so široka, delam v turizmu, v zavarovalnici, poučujem matematiko, kemijo in fiziko, zanimam se za področje človekovih pravic, pravice žensk, kulinariko, živali, religije, ekologijo. - ločevanje odpadkov je moja „obsesija“.

Včasih sem zelo kritična, trmasta ter brezkompromisna, a sem filantrop.

Proste trenutke najraje preživljam nekje ob morju na odprtem, v naravi. Veliko pešчам, kadar dežuje ali sneži, berem, obiskujem tečaje arabščine in italijanščine ter šivanja. Rada hodim po muzejih, v kino in gledališče. Tudi potopisnih in predavanj na temo prehranjevanja se rada udeležujem. Voluntiram na športnih prireditvah. Rada potujem, potovanja so mi odprla mnoge vidike, vedno imam še nekaj v načrtu.

Živim sama, ter pogosto pri sebi imam družčino, kateri rada kaj skuham. Na prijatelje sem občutljiva in ponosna. To je moja izbrana družina!

Želim in upam, da se bo moja ljubezen do Slovenije, Slovencev in slovenščine med splitskimi Slovenci nadaljevala, verjamem tudi poglobila, kar je zame velika spodbuda in motivacija na novi poti.

Ana Božulić

Ani na pot...

Ko hodiš...

Ko hodiš, pojdi zmeraj do konca.

Spomladi do rožne cvetice,

poleti do zrele pšenice,

jeseni do polne police,

pozimi do snežne kraljice,

v knjigi do zadnje vrstice,

v življenju do prave resnice,

a v sebi - do rdečice čez eno in drugo lice.

A če ne prideš ne prvič ne drugič do krova in pravega kova,

poskusi vnovič in zopet in znova.

Tone Pavček

V Piranu

Za Vesno

Hodim po mestu.

Povsod so barve;

na eni strani hiše,

na drugi barke.

Vse je v barvah.

Morska gladina ni le modra,

Tudi ona je v barvah.

In morje je vse,

in vse je morje;

kamen,

val,

čoln,

galeb,

sonce...

Cel svet je v morju,

cel svet je v barvah.

Kje sem?

V čigavem zalivu?

Morje, čigavo si?

Galeb na obzorju, čigav si?

Barve, čigave ste?

Ali je to sploh pomembno,

ko je svet v barvah?

Dragan Lilić

(pouk slovenščine, oktober 2012)

POMLAD JE TU

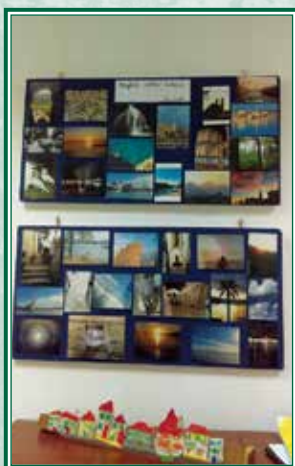
KEKECI, UČENICI SLOVENŠČINE V SPLITU
PRISRČNO VABIJO NA

PRIREDITEV OB DNEVU ŽENA

10. MARCA ob 10.00 h
Prostori SKD Triglav Split, Šibenska 3

Veselo vabilo na prireditev ob dnevu žena me ni uspelo pripraviti na doživetje, ki so nam ga priredili Kekci v soboto, desetega marca. To ni bila samo čestitka ob mednarodnem prazniku, to je bil pravi ognjemet vsega, kar so nam pripravili.

Gabi in Ivana sta razstavili svoje keramične izdelke, ki sta jih izdelali v keramični delavnici v Ljubljani. O njih smo že prej nekaj vedeli, zdaj pa sta jih popolnoma dokončane in zaokrožene v opus čudovito prezentirali v društvu.

Z dvema panojema prelepih motivov so se nam predstavili tudi ljubitelji fotografiranja. Obema skupinama želimo veliko uspeha in veselja pri ustvarjanju, nam pa veliko užitkov ob sadovih njihovega dela.

Da pa veliko vloženega truda daje dobre rezultate, so znova dokazali Verini Kekci. Tokrat so bili vsestranski. Spoprijeli so se s kamišibajem - in to pošteno. Sami so naslikali vsebino svojih recitacij in pesmic. Paula, Roko in Toma so recitali o mesecih v letu, z narodnimi pesmimi Zima,

zima bela, Prišla bo pomlad, Barčica po morju plava in Jesenski, ki so jih zapeli vsi skupaj, pa so nam predstavili še letne čase.

Pavčkovo Kako raste mama je z veliko igralskih in kamišibajskih spretnosti odigral naš Duje. Najmlajši Kekec Karlo je mamici čestital s šopkom vijolic, prireditev pa je odlično vodila učenka Lori.

Na panoju so razstavili še lepe želje za mamice, babice, in izdelke, ki so jih naslikali v delavnici v Meštrovičevi galeriji.

Lori

Duje

Paula in Šime

Toma in Roko

Zataknilo se je le takrat, ko naj bi tudi publika zapela z njimi. Pa to ni pokvarilo vzdušja, ravno nasprotno - prav sproščeno smo se vsi nasmejali in se potem pogostili z miškami in s sokom.

Ana Matusinović

Živahno, edukativno, delovno in veselo

Ogledali smo si baletno bajko Hrestač

Ob koncu leta je v splitskem HNK tradicionalno na razporedu priljubljeni balet Čajkovskega Hrestač (Orašar, ali v originalu Ščelkunščik), ki je plesna uspešnica vse od njegove krstne izvedbe. Ta baletni spektakel je najbolj izvajani beli balet na svetu in v HNK Split že leta ruši vse rekorde obiskanosti in popularnosti. Narejen je po pripovedki E.T.A. Hoffmanna in je bil prvič uprizorjen 18. decembra 1892. Božično-novoletnemu času posebej primerno fantazijsko zgodbo o Mišjemu kralju in doživetjih v svetu slaščic nam je v razkošni produkciji, z več kot 130 plesalci na sceni ob ljubki in očarljivi glasbi pričaral celoten ansambel Baleta HNK Split.

Bila je to prava božična bajka in nepozabno doživetje za naše Kekce, v imenitni predstavi za otroke, mladino in odrasle pa smo ob dobri glasbi, baletnih mojstrovinah, razkošnih kostumih zares uživali tudi mi odrasli.

V galeriji Meštrović

24. februarja smo obiskali Galerijo Ivana Meštrovića, največjega kiparskega fenomena, kot ga je že med študijem na Dunaju poimenoval sloviti Auguste Rodine. Umetnostni zgodovinarji se strinjajo, da je Meštrović na svoji plodni ustvarjalni poti mojstrsko izklesal nekaj najlepših ženskih aktov v kiparstvu 20. stoletja, v katerih je izrazil vso svojo bujno sredozemsko čutnost.

Kekci, učenci slovenščine v Splitu, smo se na sončen februarski dan družili z velikanom Meštrovićem. Ogledali smo si galerijo, posebno pozorno smo si ogledali doprsna kipa njegovih dveh življenjskih sopotnic Ruže (bron) in Olge (kamen) in ju po ogledu v delavnici, ki je bila posvečena prav njima, upodobili v vodenih barvah.

Maškarada

Kot vsako leto je bil tudi letos pust med Kekci širokih ust. V eni od sobotnih delavnic smo izdelali maske in jih razstavili na ponosu, a v soboto, 3. februarja, smo se spretno prelevili v to kar bi želeli biti. Leona v bogataša Tigera Woodsa, Yasmine v učiteljico Vivero, Paula v vragolasto damo, tu so bil še Ninja, pa... Po težkem zasedanju ocenjevalne komisije je bila odločitev enoglasna: vsi so zmagovalci, vsi enako lepi, dobri, zanimivi. Med odraslimi pustnimi maskami pa je zmagala Janice Joplin, morda prav zaradi močnega gesla:

MAKE LOVE, NOT WAR!!!!

Napotnik, Prešeren in Netka

Kiparska zgodba ob slovenskem kulturnem prazniku

Od leta 2010 je v Vili Mayer v Šoštanju na ogled stalna zbirka akademskega kiparja Ivana Napotnika (1888–1960). Rojen je bil v Zavodnjah nad Šoštanjem, pred 130. leti, zato v občini Šoštanj to leto obeležujemo kot *Napotnikovo leto 2018*. Pripravljamo dogodke in aktivnosti, s katerimi izpostavljamo Napotnikovo kiparsko umetnost in jo poskušamo še bolj približati ljudem.

Relief iz stalne postavitve zbirke kiparja Napotnika v Vili Mayer z naslovom *Prešeren in Netka* visi v družbi reliefov pisatelja Ivana Cankarja in madžarskega skladatelja Franza Liszta. – V profilu je upodobljen moški srednjih let, v pokončni drži, z daljšimi, bujnimi in valovitimi lasmi, odločnim izrazom na obrtem obrazu, z rahlo privzdignjenimi kotički ust, strmeč naravnost predse. Oblečen je v suknjo s fazono, srajca ima privzdignjen ovratnik. Roke so prepognjene v komolcih ter spuščene predenj, prsti se dotikajo in tvorijo navzdol obrnjen trikotnik. Sklenjeni palca in kazalca oblikujejo srce. Moški v dopasnem reliefu izstopa iz ploskve.

Vdolbljena v ploskev je tesno ob moškem upodobljena ženska v narodni noši. Na glavi ima avbo z okrašenim čelnikom in pentljo na zatilju, katere daljši trak pada

čez hrbet. Lasje ob obrazu so nakazani. Čez ramena je ženska ogrnjena z ruto z dolgimi resicami. Rokavci so pri manšetah čipkasti. (Kiparjeva velika pozornost podrobnostim obleke je neobičajna za njegov opus z množico aktov.) Ženska ima sklonjeno glavo. Njen izraz je nedoločen; odvisno od padajoče svetlobe se zdi, da se ustnice smehlajo ali pa so skrivenčene. Roke so v zapestju prekrižane v višini prsi, z dlanmi, obrnjenimi proti moškemu. Dotikata se, vendar ni jasno, ali se ženska s strani na moškega naslanja ali ga/se odriva.

Na levem robu reliefa so lipovi listi. Spodnja četrtna ploskve reliefa ni del telesne zgodbe. Spodaj levo sta vklesani kiparjevi začetnici »NJ.« in nad njima letnica 1931.

Na zadnji strani reliefa sta vklesani Napotnikovi začetnici »NJ.« in dvakrat podčrtana letnica 1946. (Z enako letnico je datiran drug Napotnikov relief *France Prešeren*, ki ga hrani Osrednja knjižnica Celje.) Na zgornji levi četrtini ploskve je risba gole figure s svinčnikom, morda kiparjeva skica za katerega od aktov.

Ne da bi prebrali naslov reliefa, je jasno, da je kipar ustvaril portret Prešerna, medtem ko je ob šibkejši osvetlitvi figura ženske v ozadju neizrazita, skoraj neopazna. Naslov reliefa žensko poimenuje Netka (v različicah Julija oz. Metka). – Vendar, kdo je Netka? – Tako so klicali Prešernovo dolgoletno prijateljico, dvaindvajset let mlajšo Ano Jelovšek, mater njegovih treh otrok, pojasnjuje Andrej Mrak v enem od svojih prispevkov – na podlagi novelete Frana Govekarja z naslovom *Mala Rokavičarica* (objavljena leta 1900 v Ljubljanskem Zvonu z naslovnim listom *Prešernov album*), ki govori o Prešernovi zvezi z Ano Jelovšek.

Napotnik ni edini v tistem času upodobil para. Poznana je še istoimenska perorisba Elka Justina iz leta 1937. Posebnost Napotnikove interpretacije je v tem, da je Netko upodobil v narodni noši in s tem v njej poosebil slovenstvo, ki je dodatno poudarjeno z lipovimi listi. Pesnikov in Netkin zapleteni odnos je kipar nakazal s posebnim položajem rok in teles.

Eden od predhodnih lastnikov reliefa *Prešeren in Netka* je bil Bogomil Gerlanc (povzeto po katalogu *Ivan Napotnik (1888-1960)*, iz *javnih in zasebnih zbirk*, 2006), publicist, učitelj v Celju in Napotnikov prijatelj, ki je leta 1945 tudi predlagal uzakonitev kulturnega praznika – Prešernov dan.

Špela Poles - Vila Mayer

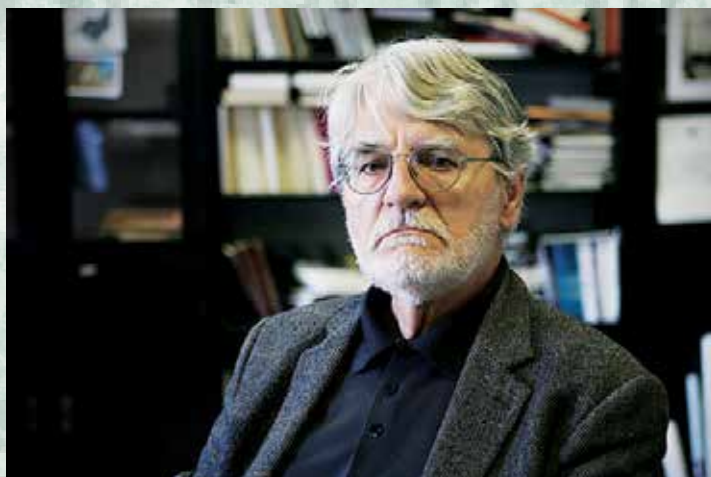

Ivan Napotnik: *Prešeren in Netka*, 1931, les, patiniran, relief, 48,5 x 31 x 4,5 cm. Iz stalne zbirke Vile Mayer. V lasti Občine Šoštanj. Foto: Uroš Acman

21. februar, mednarodni dan materinščine.

Leta 1999 je Unesco ta dan razglasil za praznik raznolikosti in pestrosti jezikov v svetu v spomin na ubite bengalske študente, ki so 21. februarja 1952 v Pakistanu protestno zahtevali uradno rabo svojega maternega jezika – bengalščine.

POSLANICA PREDSEDNIKA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV IVA SVETINE

Pesnik in dramatik Ivo Svetina Foto: Uroš Hočevar/Delo

Jezik ni le sredstvo sporazumevanja, temu rečemo govorica, ampak je temelj, na katerem neko občestvo gradi svojo samoprepoznavnost, samozavest, svojo duhovno podobo: umetnost in kulturo.

Od Brižinskih spomenikov dalje, torej več kot tisočletje, slovenski jezik priča, da smo samosvoje ljudstvo, ki je z ustoličevanjem karantanskega kneza na knežjem kamnu razumelo tudi pomembnost prenosa pravice vladanja z ljudstva na vladarja.

Da so se ustanovni očetje Združenih držav Amerike pri pisanju Deklaracije o neodvisnosti leta 1776 zgledovali pri obredu, ki se je odvijal ob knežjem kamnu, je znano in priznano dejstvo, a od nas samih premalo cenjeno in spoštovano.

Slovenščina je trdoživ organizem, živo bitje, ki smo ga ohranili in razvijali stoletja in stoletja, in naša skrb nam je bila povrnjena s premnogimi darovi. Od brižinske pridige v slovenskem jeziku do Trubarjevega Katekizma slovenščina ni bila potopljena v temo podzemlja, ampak je tiho in vztrajno cvetela kot zimzelen pod snegom. Hvaležni moramo biti našim jezikoslovcem in paleontologom jezika, da so iskali, kje vse so se zapisovale slovenske besede, saj so se izgovorjene preselile globoko v nebo in postale komajda vidne zvezde.

*Prosim te, ljubljena,
usliši me!
Kot moj konjiček se stisni
na moje srce,
ki vihrajočih misli
k tebi leti.*

Tako se začena prva ljubezenska pesem v slovenskem jeziku, ki jo je v začetku 15. stoletja napisal Oswald Wolkensteinski. Dobro stoletje kasneje pa je Primož Trubar v uvodu v Katekizem zapisal:

Dragi bralec!

(...) In ne vznemirjaj se, če se ti bo najprej zdelo kaj nenavadno in težko, pač pa beri in piši v tem jeziku, kakor sem nekaj časa sam delal. Šele tedaj boš začutil in kmalu videl in spoznal, da se tudi ta naš jezik da lepo pisati in brati, prav tako kakor nemški ...

A jezik je bilo treba urejati, ga normirati. Tako je oče Marko Pohlin leta 1768 izdal Kraynsko gramatiko

in pozval svoje rojake: Ne sramujmo se svojega maternega jezika, preljubi rojaki. Ni tako slab, kot mislite! In zgodil se je čudež: slovenščina je znotraj habsburške monarhije, v kateri je bila uradni jezik nemščina, ostala živa, se razvijala, krepila, bogatila ... Prevedena je bila Biblija, napisani sta bili prvi dve slovenski komediji, Micka in Matiček, in bilo je leto, ko se je začela francoska revolucija, vedra revolucija, kot jo je poimenoval Josip Vidmar. In začela se je naša pot k samostojnosti in neodvisnosti. Od Pohlinove slovnice do samostojne države je naslov slovenske zgodovine, ki jo je 2006 napisal Peter Vodopivec. Za marsikoga nenavaden naslov, saj kaj pa imata skupnega slovnica in država. A zgodovinarju lahko verjamemo: najprej je bilo treba normirati jezik, nato pa ustanoviti državo; narod je postal nacija in jezik eden od 225 jezikov, ki se jih govori v Evropi.

Jeziki so neizmerno bogastvo, vir samobitnosti narodov, ljudstev, plemen. Kultur in duhovnih izročil. So tisto pradačno ognjišče, okrog katerega so se zbirali naši prapradavni predniki in si pripovedovali

zgodbe. Tisti, ki so jezike šteli po vsem svetu, so jih našteali 6700, a vsako leto jih nekaj umre, kajti jezik je živo bitje. Ki se v človeku rodi hkrati z njegovim rojstvom. Zato mu rečemo materni jezik. Domovina je lahko tudi očetnjava, jezik se vedno imenuje le po materi.

Kljub temu da govorimo o maternem jeziku, o materinščini, pa jezik ni le izraz čistega srca in ljubezni, ki nam jo darujejo naše matere in jim jo dolgujemo. Ves pogostejše se namreč sliši jezik, ki nas ga mati ne bi mogla učiti; to je jezik sovraštva, nestrpnosti, vseh mogočih fobij, jezik, ki ni več vesel pozdrav ali pesem, ampak kletev, jezik, ki je plod najbolj podlih strasti, ozvočen z zlom in kriki po linču ... To ni več jezik Trubarja, Linhart, Prešerna, Cankarja ... to ni več jezik naše države, to je pocestno psovanje, ki v državi, katere globinski temelji so bili položeni pred poltretjim stoletjem s Kraynsko gramatiko, ne bi smelo imeti domovinske pravice.

O jezikih

Slovenščina je materinščina za 2,4 milijona ljudi 2,4 mio. Od tega jih približno 1,85 milijona živi v Republiki Sloveniji. Delež prebivalcev s slovenskim maternim jezikom se vse od leta 1953 zmanjšuje.

Več kot 50 maternih jezikov (poleg slovenščine) živi v Sloveniji. Najpogostejši materni jeziki pri nas so jeziki narodov nekdanje Jugoslavije, italijanščina in madžarščina.

1631 ur pouka slovenščine imajo slovenski osnovnošolci na urniku vseh devet let šolanja.

7,7 milijona enot knjižnega gradiva v slovenščini imajo slovenski šolarji na voljo v šolskih knjižnicah. V povprečju na devetih od desetih knjižnih polic stojijo knjige v slovenščini.

Angleščina je eden najbolj razširjenih jezikov na svetu, vendar po številu rojenih govorcev, torej tistih, ki jo govorijo kot materni jezik, ni na prvem mestu. Med najbolj razširjene jezike po številu rojenih govorcev se uvrščajo mandarinščina, španščina, nato angleščina, arabščina, hindujščina in urdujščina.

Približno 30 maternih jezikov vsako leto izumre, tako zaradi našega nespoštovanja kot zaradi razvpite globalizacije. Jezikoslovci si glede tega, koliko različnih govorjenih jezikov je na svetu, niso povsem enotni. Ocene segajo od 4000 do 10.000 jezikov.

Povzela: V.H.

Veliki Prešernovi nagradi za življenjsko delo dobila Boris A. Novak in Janez Mejač

Janez Mejač, Boris A. Novak

Foto: Matej Povše.

Prešernovim nagrajencem so nagrade izročili na slovesnosti, 7. februarja, na predvečer slovenskega kulturnega praznika, Prešernovega dne.

Dobitnik Prešernove nagrade za življenjsko delo je pesnik, dramatik, pisatelj za otroke, prevajalec, esejist, urednik in literarni teoretik **Boris A. Novak**. Slovenski literarni in družbeni milje je zaznamoval s prerodom klasičnega pesniškega izročila in neutrudnim humanizmom. Boris A. Novak je, kot so zapisali v utemeljitvi nagrade, pesnik, dramatik in prevajalec, ki je prav tako publicist, angažiran javni intelektualec, literarni znanstvenik in univerzitetni predavatelj, ki „slovensko literarno in, širše, kulturno krajino pomembno oblikuje že 40 let“.

Prešernovo nagrado za življenjsko delo je prejel tudi baletni solist, koreograf, režiser in dolgoletni vodja ljubljanskega baleta **Janez Mejač**, „ki je s svojim neizmerljivimi plesnim opusom in umetniškimi izraznimi globinami zaznamoval slovensko baletno umetnost 20. stoletja“. Nastopil je v 84 solističnih vlogah, ki jih je oblikoval s 26 domačimi in tujimi koreografi.

Prejemniki nagrad Prešernovega sklada 2018 pa so snemalec **Marko Brdar**, igralec **Matej Puc**, dramatičarka **Simona Semenič**, koreografinja **Valentina Turcu**, fotograf **Boris Gaberščik** in umetnica **Maja Smrekar**.

<https://siol.net/trendi/kultura/veliki-presernovi-nagradi-dobila-boris-a-novak-in-janez-mejac-457693>

»Vsa ustvarjalnost izvira iz erotike.« Ivan Meštrović

V Galeriji Cankarjevega doma v Ljubljani so 13. februarja zvečer odprli razstavo hrvaškega kiparja Ivana Meštrovića, največjega kiparskega fenomena, kot ga je že med študijem na Dunaju poimenoval slвити Auguste Rodin. Razstava bo v Galeriji CD na ogled vse do 20. maja 2018. Postavitev treh kustosov iz zagrebške Gliptoteke, kjer je bila razstava premierno predstavljena leta 2016, raziskuje telesnost in erotiko v njegovem opusu.

Obiskovalce so poleg **Uršule Cetinski**, generalne direktorice Cankarjevega doma, in **Nine Pirnat Spahić**, vodje razstavnega programa v Cankarjevem domu, nagovorili priznani gostje: **Sandra Grcić Budimir**, direktorica Muzejev Ivana Meštrovića, **Barbara Vujanović**, soavtorica in kustosinja razstave, **dr. Mate Meštrović**, sin Ivana Meštrovića, **dr. Iva Hraste Sočo**, namestnica ministrice za kulturo Republike Hrvaške, **Anton Peršak**, minister za kulturo Republike Slovenije.

Besede so namenili delu in življenju Ivana Meštrovića ter predvsem upodabljanju človeškega telesa, ki je osrednja tema razstave v Cankarjevem domu.

»Človeško telo je Ivanu Meštroviću glavni vir ustvarjalnega navdiha. Ne glede na slogovno opredelitev in širši tematski okvir je kipar raziskoval misterij telesa. Telesnost in erotika v kiparstvu sta izraziti segment njegovega celotnega opusa,« je povedala Barbara Vujanović, soavtorica razstave, in sklenila, da se Meštrović sklicuje na prvobitno človeško potrebo po ustvarjanju in nadaljevanju življenja, po doseganju večnosti. In prav to odliko mu moramo priznati – ustvarjal je za večnost.

Dr. Iva Hraste Sočo je poudarila, da razstava nedvomno prinaša novo in sodobno tolmačenje teme telesa, akta in erotike v opusu Ivana Meštrovića ter predstavlja odlično priložnost, da ga slovenska publika znova odkrije, mlajše generacije pa prvič spoznajo njegovo umetniško ustvarjanje.

Sin Ivana Meštrovića, dr. Mate Meštrović, je o delu svojega očeta, kiparja, podal intimnejšo razlago: »Ivan Meštrović je bil večkrat zaljubljen. Njegova slava je pritegnila pozornost in zanimanje žensk. Bil je zelo sramežljiv in je to kompenziral s svojimi kipi, skozi svojo ustvarjalnost je izražal zanos Erosa.«

Besede dr. Mateta Meštrovića pomenljivo povzamejo povedano: »Dela mojega očeta so zgodbe njegovega življenja.«

„Ko boste videli razstavo, boste spoznali, da je to nedvomno velik dogodek za Cankarjev dom,“ je

prepričana njegova direktorica Uršula Cetinski.

Do 20. maja bo tako mogoče videti okoli 50 del, kipov in risb iz zbirk kiparjevih naslednikov ter iz fundusov Ateljeja Meštrović, Gliptoteke in grafičnega kabineta Hrvaške akademije znanosti in umetnosti iz Zagreba ter Galerije Meštrović in Galerije umetnin iz Splita. Njegova dela, med njimi znameniti Vodnjak življenja, je v Galerijo CD umestil Filip Beusan, ki je skulpture, njihov volumen in lepoto želel prikazati v različnih svetlobnih dimenzijah.

Kot je povedala vodja razstavnega programa v CD Nina Pirnat Spahić, je Meštrović za slovensko umetnost pomemben kot profesor v Zagrebu, kjer so se šolali mnogi slovenski kiparji in nato po drugi svetovni vojni prevzeli profesuro na novoustanovljeni ljubljanski akademiji. Prijateljeval je tudi z Jožetom Plečnikom, zato jo po njenih besedah veseli, da so lahko njegova dela pripeljali v Ljubljano. Meštrović (1883-1962) se je rodil v Dalmaciji, študiral pa je na Dunaju, kjer je sodeloval s secesijskim gibanjem. Leta 1906 je razstavil svoj Vodnjak življenja in požel veliko slavo, nato je v 20. in 30. letih nízal odmevne razstave v svetovnih umetniških metropolah ter se redno vračal v domovino, kjer je zasnoval in izdelal vrsto monumentalnih skulptur in spomenikov. Po letu 1947 je živel v ZDA, kjer je tudi umrl.

Po drugi svetovni vojni je njegovo delo poniknilo v pozabo, ponovno so ga ovrednotili šele v 80. letih. Hrvaški in tuji umetnostni zgodovinarji se strinjajo, da je izklesal nekaj najlepših ženskih aktov v kiparstvu 20. stoletja, v katerih je izrazil vso svojo bujno sredozemsko čutnost.

Povzeto: <https://misli.sta.si/2482078/v-cd-telesnost-in-erotika-v-videnju-hrvaskega-kiparja-ivana-mestrovica>

Evropsko leto kulturne dediščine

Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost

Leta 2018 bomo vse leto praznovali raznoliko kulturno dediščino Evrope – na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter na ravni EU.

Namen evropskega leta kulturne dediščine je čim več ljudi spodbuditi k odkrivanju in doživljanju kulturne dediščine Evrope ter okrepiti občutek pripadnosti skupnemu evropskemu prostoru. Slogan letošnjega leta je: Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost.

Leto bo priložnost za številne pobude in dogodke po vsej Evropi, ki bodo prebivalcem omogočili, da se aktivneje

približajo kulturni dediščini. Kulturna dediščina oblikuje našo identiteto in vsakdanje življenje. Navzoča je v evropskih mestih, pokrajini in arheoloških najdiščih. Ne najdemo je samo v literaturi, umetnosti in predmetih, temveč tudi v obrtnih spretnostih, ki so nam jih predali naši predniki, v zgodbah za otroke, v skupnih obedih in filmih, ki jih gledamo in v katerih se prepoznamo.

https://europa.eu/cultural-heritage/about_sl

VABILO V PIŠECE: „MOJA HIŠA JE TVOJ DOM“

ZA SKUPINE DO 5 OSEB, ČAS BIVANJA NAJMANJ 2, NAJVEČ 7 NOČITEV OZ. PO DOGOVORU ZA UDELEŽENCE IZ BOLJ ODDALJENIH KRAJEV OD 15. APRILA DO 31. AVGUSTA IN OD 1. DO 15. OKTOBRA 2018 -BREZPLAČNO, PROSIMO PA ZA PROSTOVOLJNI PRISPEVEK-

Društvo Pleteršnikova domačija Pišce, Slovenija, v sodelovanju z domačo UNESCO-vo OŠ Maksa Pleteršnika Pišce ob finančni podpori Urada za Slovence po svetu tudi letos organizira bivanje slovenskih skupin oz. družin, ki živijo izven domovine.

Pišce so vasica v zaščitenem območju Kozjanskega parka, na poti med Termami Čatež pri Brežicah na jugu in Termami Olimia v Podčetrtku na severu.

Bivanje v zidanici je zelo primerno za ljubitelje narave, miru in tišine. Najbližji wi-fi je v gostilni (500 m od zidanice), pot do zidanice zadnjih 300 m poteka po gozdni poti – malo težje dostopno z avtom, kadar dežuje.

Poleg spoznavanja dežele in kulture prednikov lahko tam doživite slovenski jezik v pristnem okolju in ob druženju z domačini.

V zidanici je 5 ležišč (2 pograda in 1 pomožno ležišče), čajna kuhinja z osnovnimi potrebščinami (možno kuhanje obrokov) z jedilnico oz. prostorom za delavnice, wc in kabina za prhanje.

Za prevoz in prehrano poskrbite sami, lahko naročite kosila v šoli.

Vsaka skupina bo dobila "domačega prijatelja", domačina, prostovoljca, ki bo poskrbel za vašo namestitev, vas seznanil z vsemi dogodki v bližnji okolici in vam bo tudi sicer na voljo, če boste kaj potrebovali.

Vaša obveznost bo, da se boste udeleževali kulturnih in drugih dejavnosti v kraju in ali kjer koli drugje v Sloveniji po lastni izbiri in možnostih, in da boste nekaj vtisov zapisali v dnevnik zidanice.

Družine z otroki imajo prednost pri prijavi od 15. aprila do 23. junija in od 1. do 15. oktobra.

Društvo za varovanje maternega jezika, naravne in kulturne dediščine „Maks Pleteršnik“

P.S. Več o projektu MOJA HIŠA JE TVOJ DOM lahko najdete na Facebooku: Maks Pleteršnik,

ter na: Slovenci.si: <http://www.slovenci.si/moja-hisa-je-tvoj-dom-vabilo-v-pise.../>

Prijavnice lahko dobite v Društvu ali pri urednici Veri Hrga.

PA ŠE NEKAJ O ZDRAVJU

Diabetična noga - še vedno medicinski izziv ?

Doc. dr. Vilma Urbančič-Rovan, dr.med., spec. endokrinolog iz UKC Ljubljana, je na Medicinski fakulteti v Splitu 11. in 12. februarja na tečaju trajnega medicinskega izpopolnjevanja prve kategorije z mednarodnim sodelovanjem na 2. dnevih interne medicine-endokrinološki izzivi, predavala na temo: Ali je diabetična noga (stopalo) še vedno medicinski izziv?

Znano je, da ulceracije in amputacije spodnjih udov kot posledica diabetične nevropatije in/ali perifernega arterijskega obolenja še vedno predstavljajo vodeči vzrok morbiditete in smrtnosti med diabetiki. V razvitih državah je letna incidenca diabetične noge okoli 2%, a okoli 1% diabetikom so amputirane spodnje okončine.

Pravočasno prepoznavanje in zdravljenje bolnikov z diabetično nogo, ter tudi tistih s povečanim rizikom za nastanek ulkusa, lahko odloži ali prepreči škodljive posledice. Vse odrasle osebe bi morale opraviti splošen pregled stopal vsaj enkrat na leto, a redni zdravniški pregledi bi morali vključevati tudi pregled kože, ter nevrološko, vaskularno in ortopedsko oceno stopala.

Diabetična noga - posledica sladkorne bolezni

Sladkorna bolezen dobiva v zadnjih letih v razvitem svetu pandemične razsežnosti. Gangrena in izguba okončine sodita med njene najhujše zaplete. Kar 15 % sladkornih bolnikov prej ali slej v življenju dobi razjedo na nogi, ta pa je običajno tisti začetni dogodek, ki v končni fazi privede do amputacije. Veliko število amputacij je mogoče preprečiti z zdravstveno vzgojo, zgodnjim odkrivanjem ogroženih bolnikov ter pravočasnim in pravilnim zdravljenjem razjed. Aktivni pristop je nujen zato, ker mnogi bolniki kljub napredovalim bolezenskim spremembam ne občutijo hujših težav. Eden izmed poznih zapletov

sladkorne bolezni je namreč okvara živčevja, ki se kaže z oslabljenim ali odsotnim občutkom za dotik, položaj, bolečino ter vroče/mrzlo. Tudi razjede na nogi so lahko povsem neboleče, celo v primerih, ko je prisotna okužba in vnetje. Prenekateri bolniki zato poiščejo pomoč prepozno, ko okončine ni več mogoče rešiti, saj imajo zaradi odsotnosti bolečin varljiv občutek, da se ne dogaja nič hudega.

Oskrba diabetične noge je v razvitem svetu (Zahodna Evropa, Severna Amerika, Avstralija) v domeni podiatrov. Podolog in podiater sicer ne oskrbujeta zgolj sladkornih bolnikov, pač pa vse, ki imajo zaradi kroničnih bolezni tudi bolezenske spremembe na nogah – zlasti bolnike z revmatičnimi obolenji in bolnike z motnjami arterijske prekrvitve nog. Slovenija in vzhodnoevropske države tega profila ne poznajo, prav tako ne Afrika, Azija in Južna Amerika. Formalno izobraževanje za ta poklic je žal dostopno le v 19 izmed 212 držav sveta in ne more zadostiti vsem potrebam.

To in še veliko zanimivega smo lahko udeleženci slišali na izredno zanimivem predavanju dr. Vilme Urbančič Rovan.

Po predavanju sem v kratkem pogovoru s predavateljico izvedela še tole:

Zdravnica sem, ki že skoraj trideset let dela na Diabetološkem oddelku UKC Ljubljana, od 2007 sem vodja Diabetološkega oddelka, in se skoraj ves ta čas, natančneje od konca leta 1989 intenzivno posvečam diabetični nogi. V letu 1991 sem obiskovala mednarodni podiplomski kurs diabetologije na Zavodu Vuk Vrhovac v Zagrebu in magistrirala 1996, doktorirala v Ljubljani 2006 na temo mikrocirkulacije pri sladkornih bolnikih. 2007 sem izvoljena v docentko, 2017 pa v izredno profesorico za predmet interna medicina. Sodelovala sem v mednarodnih raziskovalnih in pedagoških projektih (Eurodiale, Step by Step, Train the Foot Trainer).

Kaj pa družina, prosti čas?

Sem mama dveh odraslih otrok in babica dveh majhnih vnukov. V prostem času smučam, kolesarim, hodim v hribe in vsako poletje obvezno v Istro, ljubim potovanja. Poslušam Beatle, Boba Dylana, Vlada Kreslina, pa še marsikoga, tudi klasiko.

Vozim Volkswagen polo in odločno odklanjam avtomobile z avtomatskim menjalnikom. Obožujem ljubljanski živilski trg, ne maram hitre hrane in znam speči čisto pravo potico in jabolčni zavitek.

Tekst in foto: Vera Hrga

V Planici garažo spremenili v smučišče

SNEŽNI TUNEL

Pogrešate zimo? Bi radi tekli na smučeh pa je zunaj peklenska vročina, zime pa od nikoder? Potem je snežni tunel v Planici pravi odgovor za vas!

Ameriški športniki: „Genialno!“

Ameriška ekipa v nordijski kombinaciji se na olimpijske igre v Pjongčang ni odpravila po običajni poti. Ustavili so se namreč v Planici in se tam na igre pripravljali v „ogromnem zamrzovalniku, v katerega lahko vstopiš“.

Na prvi pogled se zdi, da je ideja prostornega podzemnega smučišča brez posebnega zanj namenjenega prostora popolnoma neuresničljiva. Vendar ni tako.

V Planici so podzemno garažo združili z zamisljo o podzemnem smučišču in ustvarili učinkovito inovacijo, ki je postala pomemben kraj za pripravo ameriških nordijskih kombinatorcev na igre v Južni Koreji.

Nordijski Center Snežna dvorana

Ameriški nordijski kombinatorec **Bryan Fletcher** je kompleks komentiral z besedami: „Videti je kot ogromna zamrzovalna soba, v katero lahko vstopiš. Ideja o podzemnem smučišču je genialna!“

Reciklaža snega

Čeprav obisk in trening v Planici ni bil prvotni načrt ameriških športnikov, so bili nad kompleksom v Planici navdušeni. 40 milijonov vreden kompleks je namreč tudi čez poletje prekrit s snegom. Kako so to dosegli? Direktor Nordijskega centra planica **Jelko Gros** je za ameriški časnik povedal, da jim je to omogočila reciklaža snega. Z zimske smučarske skakalnice so sneg prenesli v podzemno smučišče za športnike, naslednjo zimo pa so isti sneg predstavili na progi za tek na smučeh.

Povzeto : 21. februar 2018 .Planica - MMC RTV SLO, STA

<https://www.wsj.com/>

OB VELIKI NOČI

Velikonočni kruh

Pomlad v letu 2018 nastopi 21. marca. Prva polna luna po tem datumu je v torek, 31. marca 2018. Prva nedelja po polni luni je torej 1. aprila 2018. Takrat je letos Velika noč. Kruh je dolgo igral pomembno vlogo pri verskih obredih in praznikih. To velja za mnoge kulture in kuhinje. Velikonočni kruh pogosto pečejo v simboličnih oblikah in vsebujejo posebne sestavine.

Na veliko noč kristjani praznujejo Jezusovo vstajenje od mrtvih, plodnost in ponovno prebujanje narave. Na veliki četrtek se spominjamo zadnje večerje, ko je Jezus delil kruh s svojimi učenci. V Svetem pismu se med vsemi jedmi najpogostejše pojavlja prav kruh, ki predstavlja življenje. Nekje kruh zamenjajo s potico oziroma s pogačo, vendar pa mora biti ravno tako okrogle oblike, ker tako spominja na Jezusovo trnovo krono.

Vesele velikonočne praznike vam želimo!

Sestavine za velikonočni kruh

385 g pšenične moke
 50 g sladkorja
 1 vrečka suhega kvasa
 125 ml mleka
 1/2 žličke soli
 2 jajci
 63 g masla
 1 jajce + dve žlički vode za mazanje
 1 trdo kuhano jajce za dekoriranje

Priprava velikonočnega kruha

V skledo za mešanje dajte moko in vse sestavine (sladkor, kvas, mleko, sol jajca in maslo).

Nastavite hitrost mešalca za 3 minute na 1, potem pa povišajte na 2 in pustite mešati še 8 minut. Testo pokrijte in ga postavite za dve uri na toplo, da vzhaja. Potem na pomokani površini razdelite testo na dva enaka dela in tako pustite počivati še dodatnih 20 minut.

Nato iz vsakega kosa posebej zarolamo 2,5 cm debela in 35 cm dolga trakova.

Konca damo skupaj in ju "zlepimo". Potem začnemo trakove zavijati v vrv.

Previdno oba konca "vrvi" zavijemo v krog in združimo. Ali pa ju oblikujemo v kitko

Tako oblikovano testo položimo na pekač, ki smo ga prej obložili s peki papirjem in pustimo vzhajati še dodatno uro.

Medtem segrejemo pečico na 180 stopinj.

Preden damo v pečico, testo namažemo z jajcem in v sredino položimo pobarvano kuhano jajce.

Pečemo toliko časa, da je kruh zlato zapečen – 20 do 25 minut.

Jajca zavržemo.

Naj vam tekne!

23. januarja smo se poslovili od najstarejše
članice našega društva
Marije Šošić

Bila je plodna in aktivna članica slikarske skupine.
S svojimi likovnimi stvaritvami in veliko življenjsko
močjo je bogatila delo našega društva.
Počivala v miru!

Naju ni več

Sama sem.
Ti si samo še pot.
Napev nekega jutra.
Nevihta nekega večera.
Dnevi,
povezani z zlato praprotjo,
čakajo,
da jih zažgem
in se zadnjič ogrejem
ob njih.
Čakam,
da moja sla po toploti
premaga muko;
z njo bo ugasnil tudi spomin
na naju,
Potem bova spet
ti in jaz.

Neža Maurer

3. januarja smo se na Lovrincu poslovili
od naše drage
Sonje Mardešić-Žuži

Sonji v slovo

Utihnil tvoj je čudoviti glas,
zamrla je beseda topla,
modra, misel plemenita.
Zdaj prazen je slovenski dom,
zdaj prazno naše je ognjišče,
smehljaja tvojega več ni
naše oko zaman te išče.
Odšla na večne si poljane,
tam v miru in spokoju
draga naša Sonja tiho spi,
a v srcih naših nate,
svetel naj spomin živi.

Naj ostanem

Naj jim ostanem v spominu kot potok,
ki odžejja in pomirja
z žuborečo pesmijo.
Naj ostanem kot kruh na mizi
za vse, ki se ustavijo
spotoma.

Neža Maurer

Želim si, da prideš
kdaj zopet po poti,
ki nima križišča
in vstran ne zavija.

Še v sanjah te vidim,
ko greš mi naproti
in senca se tvoja
spet k moji privija.

Feri Lainšček: Nocturno, odlomek

Takole nekatere naše
člane društva vidi
karikaturist
Ivo Tomažin

